

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. III. De Impedimentis absolutionis per Reservationem, Censuram, &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

CAPUT III.

De Impedimentis Absolutionis per Reservatorem, Censuram, &c.

§. I.

Horum Declaratio.

Scire debet quivis Sacerdos tam secularis quam regularis, etsi sit approbatus, & ad audiendas Confessiones legitime expositus, varia esse peccata mortalia, à quibus non possit absolvere ratione Censuræ, aut reservationis annexæ. Tenetur proinde Sacerdos antequam Confessarii munus exerceat, sibi comparare notitiam talium peccatorum, censurarum, ac reservationum: & in promptu habere praxim in illis pœnitentem dirigendi, & ad alium pro absolutione remittendi: quæ omnia in ejus commodum pro instituta brevitate hic exponemus.

II. Peccata mortalia (quæ sola reservantur) alia sunt reservata Summo Pontifici, alia Episcopis, alia variorum Ordinum Prælati respectu suorum subditorum, quæ ipsi, præcipuè ex suis Constitutionibus, scire debent.

III. Quando in Confessione occurrit peccatum, quod scire esse illis reservatum, remittendi sunt vel ad illos, vel ad alium, qui nofcitur habere potestatem à tali peccato absolvendi: suadet tamen charitas ut ipse potius Confessarius Superiorem accedat, ut veniam absolvendi ab eo obtineat, tacitâ tamen personâ, & peccato quod in Confessione audivit.

IV. Si Superior adiri non possit, & in præfenti sit causa urgens v. gr. periculum infamiæ aut scandali ex omissione Confessionis, aut Communionis, poterit inferior Confessarius à reservatis absolvere, admonito pœnitente de onere se postea Superiori sustendi. Quod etiam fieri potest etiam si illud peccatum censuram reservatam annexam haberet. *Reginal. Angel. V. Confessio, n. 10. alique.*

V. Peccata Superior, qui absque legitima causa difficile se præbet Confessario petenti facultatem absolvendi ab aliquo casu reservato: quia reservationem reddidit magis gravem & odiosam quam Ecclesia velit.

VI. De Confessario ad Regularium Confessiones deputato constat, si Superior ei facultatem neget, posse illum pro ista vice pœnitentem absolvere, si ipse judicet facultatem illam concedi debere: de quo adfertur declaratio Clementis VIII. & Bulla Urbani VIII. apud *C. Lugo de Pœnit. Disp. 20. Sect. 4.* Idem licere si facultas negetur viro religioso pio, docto, ac prudenti, etsi non sit ex designatis Regularium Confessariis, ut probabile tradunt 7. Auctores apud *Quintan. Tract. 3. Sing. II.* Nota etiam ex *Suarez, & Diana, p. 3. t. 2. Resol. 26.* Regulares posse pro una vice à reservatis absolvi sine suorum Superiorum facultate, plures pro hoc vix reperiunt.

VII. Certum tamen est quando ex casu reservato, grave malum communitatis, au aliorum scandalum timetur, posse Superiorem negare Absolutionem, donec Pœnitens per se, vel Confessarium præbeat Superiori sufficientem notitiam ad illud malum evitandum: quod si nec hoc modo, nec aliter velit reme-

dium adhibere, ob hanc culpam, tanquam ad Absolutionem indispositus, repelli debet.

VIII. Qui ignorat peccatum suum esse reservatum, aut Sacerdotem carere potestate absolvendi, si interim bona fide confitetur, validam suscipit Absolutionem: tenetur tamen errore cognito comparere coram alio, cui peccatum illud non est reservatum. *Reginal. Busen. Præpositus* alique.

IX. Si Confessario verè sit probabile peccatum pœnitentis non esse reservatum, valebit Absolutio, etsi à parte rei reservatum fuisset, uti patet ex adductis à *Diana p. 9. t. 9. res. 29.*

X. Qui confitetur Sacerdoti habenti potestatem ordinariam, aut etiam delegatam ad absolvendum à reservatis, & sine sua culpa oblitus est exponere peccatum aliquod reservatum, potest postea illud confiteri Sacerdoti inferiori, & ab eo validè absolvi. Quia in priori Absolutione sublata est reservatio per Sacerdotem, qui potuit illam auferre. *Præpositus, Mararius, Busen. Diana p. 4. t. 4. Resol. 124.*

XI. Si post debitum examen Confessarius positivè dubitet, an pœnitens lapsus sit in mortale reservatum, cum probabile sit peccatum de quo sic dubitatur non habendum pro reservato, poterit pœnitentem ab eo absolvere. Idem dicendum etsi dubium sit negativum, id est, in quo pro neutra parte rationes occurrunt, probabiliter docet *Suar. Hurt. Henric. Filliuc. Bonac. Card. Lugo de Pœnit. Disp. 29. Sect. 2.*

QUÆSTIO est singularis, quam proponit, & resolvit Card. Lugo de *Pœnit. D. 20. Sect. 8. Num. 122.* his verbis: Quando facultas conceditur ut Pœnitens eligat Confessarium, qui pro hac vice possit eum à Reservatis absolvere, vel Confessario datur Licentia audiendi illum, & absolvendi hac vice à Reservatis; tunc sive facultas concedatur Confessario, sive Pœnitenti, admitterem posse absolvi à commissis similibus post licentiam concessam: atque etiam à commissis post habitam notitiam facultatis concessæ: quia concessionis verba non significant limitationem &c. Ubi specialiter notanda est ultima restrictio, quæ supponit verba concessionis non significare limitationem, quam sine dubio aliquando significant & declarant: & restrictio altera, de *peccatis similibus*, sive in eadem specie malitia. Cum illo sentit *Præpositus in Parr. 3. Quæst. 9. Dub. 3. Num. 22.* Citaturque *Vogelinus, Barbosa*, alique latius.

XII. **CENSURÆ** variae Absolutionem variè impediunt. Quoad censuram **SUSPENSIONIS**, illa non impedit à percipienda Absolutione Sacramentali. Suspendio enim est censura quæ Clericus prohibetur ab usu Ecclesiastici Officii, vel Beneficii, vel ab utroque simul; perceptio autem Absolutionis non est usus Officii, aut Beneficii. Invalidè tamen confertur Absolutio à suspensio non tolerato tam quoad Ordinem, quam quoad jurisdictionem; & ipse conferendo contrahit insuper irregularitatem. Si autem sit suspensus toleratus, probabile est ei licitum esse absolvere, si se non ingerat, sed ab aliis ob utilitatem propriam ad hoc requiratur. Ita *Henric. Layman hic cap. 4. num. 17. Bonacina d. 3. p. 4. n. 4.*

XIII. **INTERDICTUM** quoque Absolutionem Sacramentalem non impedit in foro interno, imo neque Administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, Baptismi, & Confirmationis: exceptis iis, qui interdicto causam dederunt, etiam consilio, auxilio, favore.

de
cineo
gia

favore. Cum enim omnes Clerici soleant in eodem loco subesse Interdicto, non poterunt ob communem utilitatem ea Sacramenta omnibus prohiberi.

XIV. *IRREGULARITAS* non est censura, nec obicem ponit in ordine ad suscipiendam Absolutionem Sacramentalem. Sed est tantum impedimentum Canonicum in ordine ad susceptionem sacrorum Ordinum, aut usum susceptorum: quod aliquando ex delicto v.g. ex homicidio, aliquando tantum ex defectu naturali v.g. ex carentia finistri oculi, vel ex defectu natalium provenire potest. Tollitur autem ab habente potestatem non per Absolutionem, sed per dispensationem, hac vel simili formâ; *Dispense tecum in irregularitate quam ob hanc N. causam incurristi*. Irregularitates singulae, cum earum expositione tractantur infra cum Sacramento Ordinis §. ultimo.

XV. *EXCOMMUNICATIO* verò cum sit censura, per quam quis privatur Communionem Ecclesiae, impedit valorem Absolutionis, & licitum usum aliorum Sacramentorum tam passivum, quam etiam activum. Nisi aliquando excuset ignorantia invincibilis, vel metus mortis, infamiae, gravis iacturae bonorum, &c. Nam censura, cum sit quasi Lex Ecclesiastica, non obligat cum tanto rigore & incommodo. Casus ex quibus incurritur excommunicatio referuntur capite sequenti.

XVI. Quando autem Confessarius facultatem habet absolvendi à peccato reservato quod annexam habet excommunicationem, debet poenitentem primò eximere à vinculo excommunicationis, & postea à peccato absolvere. Quia cum peccatum soleat esse Pontifici reservatum ratione tantum excommunicationis annexae, debet hæc prius esse sublata, ut Absolutio à peccatis validè conferatur.

FORMULA Absolutionis à Censura in foro conscientiae hæc communiter usurpari solet. *Ego te absolvo à vinculo v.g. excommunicationis, suspensionis &c. quam incurristi propter hanc causam N. (si sit excommunicatus additur) & restituo Te Sacramentis Ecclesiae, & Communioni fidelium (si sit suspensus) executioni tuorum ordinum, vel officiorum, vel beneficiorum: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.*

QUÆRES. A quo possit ferri Censura, & quis modus requiratur?

RESP. Censuram ferre potest solus Superior Ecclesiasticus, habens in foro externo jurisdictionem sive ordinariam, sive delegatam. Ut censura lata sit *valida*, præter legitimam ferentis jurisdictionem, debet servari substantialis ordo iudicii, quando non à jure, sed ab homine fertur censura per sententiam particularem. Primò itaque requiritur ut citetur Reus, & moneatur sub comminatione censurae; quia aliàs non est contumax, nisi recuset obtemperare. 2. Necessaria est à parte rei iusta causa de qua reus sit convictus: vel causa quæ etsi non subsistat, à parte rei tamen satis probata fuit secundum allegationes fori externi: & in hoc casu etiam innocens debet censuram observare in foro externo ad scandalum evitandum.

Ut autem censura sit *licita*, monitio Canonica debet esse triplex, vel ob iustam causam una tribus æquivalens. 2. Debet ex scripto recitari. 3. Exprimi debet causa censurae. 4. Reo petenti exemplum Scripturæ intra mensem tradi debet; alioqui ipse Judex à divinis officiis suspenditur.

Sed quia Confessarius nihil horum in praxi scire, aut exequi poterit; nisi in particulari cognoscat quos casus, aut peccata sint reservata, & qualem ex jure censuram habeant annexam, ea hic ad brevem, & distinctum ordinem contrahemus.

§. II.

Quinam Casus censeantur Episcopis reservati.

Quinque Casus enumerat Lezana, verbo, *Casus reservati num. 2.* qui communiter dicuntur Episcopales. Nempe, peccatum habens de jure annexam poenitentiam publicam, aut excommunicationem majorem, aut irregularitatem, nec non peccatum incendiarii, & publica blasphemia. Docet tamen cum aliis ibidem Lezana ex solo jure communi nullum esse casum Episcopis reservatum. Casus ægrius Episcopales potius erunt illi, qui vel ex consuetudine, vel expressa eorum voluntate illis reservantur.

In Belgio ab Archiepiscopo Mechliniensi expressè reservantur casus sequentes. Raptus Virginum. Homicidium. Incendium deliberata voluntate procuratum. Simonia. Sodomia. Hæresis. Apostasia. Intestus cum consanguineis, aut Sanctimonialibus. Injunctio manuum violenta deliberato proposito relaxatione in Parentes. Sortilegium. Adulterium novum. Addunt, & omnia delicta habentia excommunicationem majorem annexam; ac quæ sunt prædictis graviora. Casus hi omnes reservantur etiam ab Episcopis Antverpiensi, Gandensi, Burgeni, Iprensi, & Ruremundano. Nam Pastoralis ad usum totius illius Provincie edito inferuntur. Iprensis insuper reservat sibi Casum Sacrilegii; & Mechliniensis peccatum cuius Complicis opere completum, sic ut Confessarius complex non possit ab eo absolvere. Hunc etiam Complicis casum Antverpiensis modò reservat. Prædictos casus omnes, ut memoria promptius occurrant, Theologus noster sic nitidè expressit:

Incestus, Raptus, Sodomita, & notus Adulter, Incendens, Perimens, Percussoreque parentum, Sortilegus, Seducator, Apostata, & impius Empir: Sacrilegus servatur Ipra. Complexque Malina, Nunc etiam Advatica Complex fert vincula Mura.

In his, ubi actu reservantur, pro absolutione recurrendum est ad Episcopos, aut alios quos ipsi ad Casus etiam Episcopales approbant, aut designant. An vero Ordines Mendicantes visuum privilegiorum possint hodie in Belgio à casibus Ordinario reservatis absolvere, disputat cum quibusdam aliis Franciscus Bonæ Spei de Poenit. *Disp. 10. num. 48.* ubi pro parte affirmativa citat novem Recentiores, qui illam probant, cum quia, inquit, prohibitiones factæ ante Urbanum VIII. anno 1628. sunt tantum pro Italia: tam quia hæc Urbani VIII. prohibitio, tantum est, ne Regulares absolvant in vim privilegiorum illis ante Tridentinum concessorum, vel post confirmatorum; est autem, inquit, privilegium Pauli III. & Pauli V. uni Ordini, cum quo alii Mendicantes communicant, concessum de novo, & non solum in confirmationem, post Tridentinum, absolvendi ab illis casibus: tum denique, ajunt, quia Bulla Cœnæ, & decreta S. Congregationis Mendicantium privilegia desuper revocantia, non sunt

in Belgio promulgata. Verùm ipse Bonæ Spei supra, negativam sententiam sustinet, maxime ob specialem Urbani VIII. declarationem, quam citat, & Alexandri VII. censurantis oppositum inter Propositiones sibi à Regularibus diocesis Andegavensis propositas 30. Januarii 1679. His addo ejusdem Alexandri propositionem 12. inter prohibitas anno 1665.

§. III.

Expositio brevis maximeque commoda, Casuum Episcopis reservatorum.

IN gratiam Curatorum hujus Diocesis, aliorumque, adjungo præcedentium Casuum expositionem, non nisi compendiosam & communem, quâ multum immutari potest sollicitudo in discernenda actionum particularium reservatione, dum in Pœnitentiæ tribunali occurrunt: ne aliquando accipiantur Reservata pro non reservatis, aut contra, cum magno Pœnitentis & Confessarii incommodo; sed salvo in his singulis Majorum judicio, sicuti aliter sentirent. Procedam autem eo ordine quo Casus illi superius recensentur.

Raptus virginum est ablatio, qua fœmina talis violenter, contra suam voluntatem, aut eorum sub quorum potestate erat, de uno loco trahitur ad alium, sive ad copulam tantum carnalem, sive etiam ad ducendum in uxorem. Unde sequitur primò, non incurri hunc casum reservatum, si puella absque violentia, tantum pretio, aut blanditiis inducta sequitur sollicitantem: quia sic non est propriè raptus. Si tamen vis adhibeatur, quamvis ipsa non sit invita, sed invitæ sint parentes quibus subest, aut curator, aut sponsus, tunc verè est raptus, & hic casus incurritur. 2. Si quis vim puellæ intulit, sed à loco suo non abduxit, non est raptus, sed stuprum, ex sententia communiore. 3. Raptum hunc etiam non incurrit sponsus, qui virginem sibi legitime desponsavit, si violentem per vim invitæ parentibus abduxit ex domo paterna, & rem cum ea habuit, si nullo alio modo sponsam sibi debitam habere potuit. Quia, licet graviter peccavit eam sic desorando & abducendo, hoc tamen in jure non censetur raptus, eo quod ex desponsatione jus illi competeat, ut sponsam sibi ad nuptias haberet. Ita Doctores passim, qui citant etiam responsum Alexandri III. in capite *cum causam*, de raptibus, id non esse propriè raptum, neque etiam matrimonio impedimentum præbere. Casum raptus non evadit, qui per alios virginem ad se rapi curavit. Nota denique, etsi puella rapta, jam esset restituta, & omnia utrimque redintegrata, non posse tamen adhuc raptorem absolvi, nisi ad Episcopum recurrat, quia equidem casum reservatum rapiendo antea incurrit.

Homicidium, est voluntaria, & injusta hominis occisio. Non reservatur homicidium casuale, sive casu aliquo commissum: non etiam factum in furore, amentia, aut ebrietate plena, rationis usum auferente: neque etiam patratum sine advertentia & consensu sufficienti ad peccatum mortale. Voluntas interna occidendi quantumvis absoluta, & mortalis, etiamsi arma fuerint ad occidendum parata; & insidiæ structæ, non secuto effectu, non reservantur. Si quis volens alterum occidere, sclopi glande, aut gladio, aliove instrumento cum graviter vulneraverit, pec-

catum non est reservatum, si mors postea inde secuta non fuerit. Qui occidit iniquum aggressorem vitæ, aut fortunarum suarum, cum moderamine inculpatæ tutelæ, non incurrit casum reservatum: neque famulus qui in hoc Domino suo cooperatur. Incurrit autem hanc reservationem qui alteri vitam auferit per venenum, aut maleficium: item, qui procurat abortum fetus animati: quia is verè homicidium committit. Idem dicendum de eo qui ad alterius mortem, quantumvis occultè, causam efficacem posuit effectu secuto. Sed non incurrit miles, qui in bello justo etiam innocentem occidit, volens tantum hostem occidere.

Incendium, quod fuit deliberata voluntate procuratum. Hinc ad incurtendum hanc reservationem non sufficit, ex negligentia, aut temeritate incendio causam præbuisse. Neque incendium ab alio malitiosè positum extinguere nolle, etsi id possis: aut etiam ponendum non impedire. Quia etsi tales graviter peccent, non sunt tamen propriè incendiarii. Videntur tamen hanc reservationem incurtere, qui incendium efficaciter mandant, aut ad hoc alios adhibent: quia hoc est verè incendium voluntariè procurare. An verò idem sit de illis qui consilio, vel auxilio remotè concurrerunt, non satis colligitur ex illis verbis, incendium deliberata voluntate procuratum, cum plerumque ubi tales comprehendendi sunt, addi solet: qui etiam consilium, vel auxilium impenderint. Caterum excommunicatio & reservatio Pontificia in *Cap. Tua nos, de sent. excom. in sexto*, dicitur lata in incendiarios, qui postquam sunt per Ecclesiæ sententiam publicati, pro absolutionis beneficio ad Sedem Apostolicam sunt mittendi. Quam publicationem non existimo hic ad reservationem Episcopalem requiri.

Simonia, est qualibet studiosa voluntas emendi, aut vendendi pretio temporali aliquid spirituale, aut spirituali annexum: &c. Ut hæc censetur reservata, debet voluntas illa prodire in actum externum, & simoniam complere. Signum simoniæ completæ inter alia est contractus utrimque initus. Videtur omnis simonia exarvata & completa hic reservari. Cum autem in tali simonia non detur levitas materiæ, tantum contingit illam non reservari ex actus imperfectione, aut ex ignorantia. Simonia realis in beneficio Ecclesiastico est etiam Pontifici reservata. Quibus verò in casibus peccatum simoniæ in particulari committatur, reperies deducitum infra de Præceptis cap. 12.

Sodomia, est congressus contra naturam & strictius sumpta, est congressus duorum ejusdem sexus, ut maris cum mare, vel fœminæ cum fœmina. Non incurrit hunc casum reservatum qui in se procurat pollutionem, etiam adhibita operâ alterius cujuscumque sexus per solos contactus manuum, aut aliorum membrorum sine congressu carnali. Incurritur autem certò si duo ejusdem sexus inter se commisceantur, masculus cum masculino, aut fœmina cum fœmina, qui est modus admodum turpis & præposterus, & ad generationem non ordinatus. Sunt qui existimant, per casum Sodomie non reservari copulam præposteram viri cum muliere, ut si maritus cum uxore extra vas debitum commisceatur, quia tunc non est illa identitas sexus, quam ad Sodomiam propriè dictam requirunt, quæ majorem habet defor-

de
cineo
gia

deformitatem. Verius tamen videtur Casum illum pro vera Sodomia reputandum esse, & sic eam appellat Cajetanus in *summa ver. Sodomia*, item Emanuel Sà *ver. Luxuria. Lessius lib. 4. cap. 3. dub. 13. Covar. de sponsal. p. 2. cap. 7.* Certum est hunc casum reservatum incurri per peccatum bestialitatis, quâ homo cum quacumque bestia commiscetur: etiam ex hoc capite, quod hoc peccatum sit gravius, quam Sodomia quæ cum homine committitur: item per concubitum cum Dæmone in corpore assumpto. Certum denique est, hunc casum non incurri inter conjuges si modus congregandi sit præposterus, sed non extra vas in homine ad copulam ordinatum. Inter alias pœnas Sodomitæ, si fuerit Clericus, omni privilegio clericali, officio, beneficio, dignitate privatus degradatur, & brachio seculari traditur, apud Navarum *cap. 27. num. 249.*

Hæresis, est error intellectus Fidei Catholicæ contrarius, ab eo qui Christum profitemur, cum pertinacia assertus. Ex hac definitione patet, illum non incurri Casum reservatum hæresis, qui est Judæus aut Paganus, qui in Christum non crediderunt: quia illi non dicuntur hæretici, sed infideles. Censetur ille cum pertinacia errorem asserere, qui sciens illum esse contra fidem Ecclesiæ Catholicæ, nihilominus illi assentitur, eumque asserit.

Incidunt igitur in hunc Casum omnes illi, qui hæresim, quam in corde latentem habent, aliquo signo exteriori sufficienter manifestant, sive verbo, sive scripto, etiam nutu. Idem est de illis qui hæreticis tantum implicite adherent, credendo pertinaciter vera esse quæ illi doent, quamvis in specie nesciant quid illi teneant. Incidunt etiam qui in aliquo articulo fidei positive dubitant, sic ut parati non sint dubium deponere si melius instruantur; quia tales non habent, nec habere volunt illum assensum firmum, quem fides ex sua ratione formali requirit. Non incidunt tamen qui dubitant ex ignorantia, vel ex infirmitate, ex eo quod dubitationem subortam ab imaginatione sua expellere nequeant, etsi non desit voluntas per meliorem instructionem eam repellendi.

Non censentur hac reservatione comprehendi, qui solum, spe lucri, aut alia passione victi, aliquid exteriori fecerunt in fidei præjudicium, ut imagines Sanctorum deponere, aut eas male tractare. Quia quamvis graviter peccaverint, non deposuerunt tamen fidem internam, nec habuerunt errorem intellectus, qui ad hæresim requiritur, uti patet supra ex illius definitione. Neque comprehenduntur qui interiori in animo adhererunt aliquibus erroribus v. gr. Lutheri, aut Calvinii, si errores illos nullo plane signo exteriori manifestarunt. Tum quia hæresis illa in ordine ad reservationem non censetur completa: tum quia Ecclesia actus merè internos judicare & punire non solet, uti passim docent tam Theologi, quam Canonistæ. Idem judicandum est de illis qui hæreticorum conciones audiverunt, modò in animo fidem sat firmam retinuerunt. Quia etsi graviter peccaverint, si se hæresis periculo exposuerint, per hoc tamen hæretici non fuerunt.

Per hunc Casum non reservatur Episcopo lectio librorum hæreticorum: reservatur tamen Pontifici tam hæresis, quam librorum hæreticorum lectio, retentio, impressio, in *Bulla Cœne Art. 1.* De quibus

plura, & alia ad hæresim pertinencia reperies infra *Part. III. Tract. VI. Quest. 12.* Item, praxim Hæreticos Ecclesiæ reconciliandi, *Part. III. Tract. III. Cap. 8.*

Apostasia, est defectio à fide, à religione, vel ab ordine. De Apostasia à Fide quomodo referretur jam diximus: nam hæc ab Hæresi tantummodo differt in eo, quod illa sit totalis defectio à Christo, hæresis verò ab aliquo, vel aliquibus punctis fidei. Apostasia à Religione dicitur, quando professus quovis modo, Religionem approbatam deserit sine licentia cum intentione non redeundi ad illam, vel laicam, sed ducendo vitam laicalem, vel clericalem in seculo. Dixi, professus quovis modo, quia ad apostasiam non requiritur in omnibus professio solennis. Apostasia ab Ordine dicitur, per quam Clericus a sacris constitutus deserit habitum clericalem ut ante Laici vivat: vel tali animo constitutus in Minoribus, cum beneficio, non deserit insignia clericatus. Dicitur, ut more Laici vivat, quia Clericus etiam in sacris constitutus, si habitum dimittat sine causa, etiam graviter peccet, imò ipso facto beneficio excidat, ut *Constitut. Sixti V.* non censetur tamen apostata, quamdiu habet animum habitum clericalem retinendi. Non incurrit etiam hanc reservationem Clericus qui cum beneficio gerit quidem habitum & tonsuram, sed cum animo dimittendi, & more laico vivendi, cum beneficio. Quia quamvis intencio sit apostata, non ponit actum externum qui ad reservationem requiri solet. Extat etiam pœna excommunicationis contra eum qui Apostatam recipit, reculat, aut defendit.

Incestus, cum consanguineis, aut Sanctimonialibus: quamvis incestus genericè sit carnalis commixtio cum consanguinea, aut affine usque ad quantum gradum, hic tamen reservatur tantum incestus ille qui committitur cum consanguineis, non cum affine, quod bene notandum. Porro ad incestum proprie dictum requiritur à Theologis ut sit commixtio perfecta, sive, in vase à natura ad copulam ordinato. Hinc reservatio hæc non incurritur, si quis habuerit cum consanguinea tactum impudicos, aut effusionem seminis extra vas naturale, quia quamvis per hæc valde graviter peccetur, non sunt tamen incestus, ut patet ex definitione supra. Ob eandem rationem, non subjacet huic reservationi attentatio, & conatus copulam consummandi cum consanguinea, si in re copula non sit secuta, ut inter impuberes, aut alios qui per ætatem seminare nequeant.

Ut incestus cum Sanctimoniali censeatur completus & reservatus, requiruntur eadem quæ diximus de consanguinea. Per Sanctimonialem intellige quælibet in Ordine aliquo approbato professam: quod si hic incestus admittatur intra septa Monasterii, incurritur etiam excommunicatio Pontifici reservata per Gregorium XIII. anno 1575.

Injunctio manuum violenta, deliberato proposito, cum læsione in parentes. Hac itaque reservatio non incurritur ubi non concurrunt hæc tria, violentia, animus deliberatus, & corporalis læsio parentis. Per Parentem hic non tantum intelligitur pater & mater, sed etiam avus, & avia, & superiores ascendentes, uti satis patet ex *l. appellatione parentum. ff. de verborum signif.* Verum autem existimo non comprehendi respectu viti patris & matrem, avum & aviam suæ uxoris: uti nec nomine

Patris vitium, aut nomine matris novercam, nisi reservans declaraverit se velle nomen Parentum ad illos etiam extendere, quia constat reservationem strictè interpretandam esse; & in dubio, de illa facta non presumi. Per injectionem manuum intelligitur etiam calesio quæ fit per pedes, brachia, & alias corporis partes, nam nomen manuum non exprimitur ut alia membra excludantur, sed quia manus sunt ordinarium instrumentum percussiois, & læsionis. Neque requiritur, ut læsio fiat per manum aut pedem immediate, sed sufficit fieri mediatè per baculum, lapidem, scelopum, aliudve instrumentum. Neque necessarium videtur ut læsio sit gravis, quia læsio etiam levis facta cum de liberatione & violentia, respectu parentum censetur gravis injuria, & reservatione digna. Ab hac etiam non excusatur quod parentes malè agendo læsionem illum meriti fuerint. Quia ad filium aut filiam minime pertinet parentes etiam meritis punire.

Excusatur tamen ab hac reservatione, qui parentem læsit in se immodico furore sævientem, aut mortem iminentem, si tantum fecit quod necessarium erat ad sui defensionem, & periculum fugam, aut alio modo vitare non potuit. Item, qui ex subita iracundia posuit actionem qua parentem lædendum minime putavit: aut qui lædere quidem voluit, non tamen actu læsit. Hunc casum non reperio inter Pontificios, sed solum Episcopo reservatum.

Sortilegium, est superstitiosa quædam divinatio, quæ fit per sortes ad aliquid futurum, vel occultum cognoscendum: ut si quis ex jactu & dispositione aleæ vel liti divinare de alicujus vitalonga, aut brevi, de successu negotii, aut alterius negotii. In his gravis malitia est, & merito reservata, quando sic fiunt ut fortibus illis vis aliqua divina inesse credatur ad revelandum occultos rerum eventus. Sortes illæ aliquando dicuntur consultoria, ex quibus quasi consultitur quid in hac, vel illa re ambigua agendum sit, ut, an eligendus hic aut ille status, an ineundus hic aut ille contractus, & sic de aliis actionibus suis, aut alienis. Possunt tamen aliquando sortes illæ sine peccato, adeoque sine reservatione adhiberi, quando non ob virtutem quasi adjunctam fortibus, sed mere usurpantur ad tollendum dubium, quod video alio modo non auferrandum: ut si ad aliquod iter, vel expeditionem profecturus, nesciam quos ex multis mihi socios adjungam, ne cogar continuo dubius hære, decernam illos eligere, qui ex urna calculos tantum albos extrahent, seposito in aliis ex hoc electionis modo scandali periculo. Sortes etiam aliæ sunt divinatoriæ, in quibus si non collocetur virtus aliqua quasi divina, vel commercium cum demone, usurpari possunt sine peccato, sive ad hereditatis divisionem, sive ad litis compositionem, cum partium consensu. Quia nihil creditur illis inesse virtutis, nisi liberam determinationem, sive contractum illorum qui ad rem illam jus habent, ut sit illius in quem fors ceciderit. Aliæ sunt species superstitionis, veneficium, maleficium, incantatio &c. quæ in nomine sortilegii, non comprehenduntur, de quibus agitur infra Part. III. Tract. V. Cap. I.

Adulterium notorium. Hic non comprehenditur quodlibet adulterium, etiam si sit completum, & perfectum. Hinc à quovis adulterio occulto potest per se absolvere Parochus, aut alius ad hoc Confessarius legitimus. Tantum igitur per hunc casum re-

R. P. Arsdck. Tom. II.

servatur Episcopo adulterium, quod ad aliorum notitiam devenit, etsi non sit omnino publicum, aut in judicio probatum. Unde hoc peccatum, cum in se completum, & exterius notorium esse debeat, facile à quovis adulterio occulto discerni potest. Hic addo, quod de his in *Synodo Anversipensi tit. 5. de Sacram. Panit. cap. 7.* decernitur, ut à casibus Episcopo reservatis, quando crimina notoria non sunt, absolvere possint omnes Pastores, & Superiores Ordinum qui externorum Confessiones audire solent.

Complex, est hic persona quæ in actu carnali cum Confessario illo peccavit; quam proinde per hanc reservationem, idem Confessarius non potest validè ab isto peccato absolvere. Potest tamen absolvere eandem personam, aut aliam, pro eo tempore quantum cum alio suo Confessario carnaliter peccavit. Peccatum hoc complicitis, prout verba sonare videntur, ut censetur reservatum, non requirit ut copula intervenerit, sed tantum ut fuerit peccatum carnale externum omnino grave ad copulam adducens, quales essent tactus graviter impudici, aut alii actus externi, & prout externi, mortaliter peccaminosi ad copulam tendentes. Tam detestabile, & noxium est hoc peccatum, ut merito vocetur incestus sacrilegus, utpote inter patrem, & filiam spiritualem: ideoque secundum antiquos canones pro pœna talis copulæ decreta fuit peregrinatio 22. annorum, ex præscripto Cælestini Papæ, ut habetur Tom. I. Concil. fol. 157.

Ex præmissa Expositione casuum *Episcopali*, facilius etiam discernens, quomodo procedendum sit circa Casus sequentes *PONTIFICI* reservatos, dum circa illos actiones particulares occurrunt. Poterò, quando à casibus Pontifici reservatis possint etiam *Episcopi* absolvere, reperies infra Cap. 4. in fine.

CAPUT IV.

Casus & Excommunicationes Pontifici reservate.

§. I.

Reservata in Bulla Cæne Domini.

Prima est, Excommunicatio in Hæreticos cujuscumque Sectæ: eorumdem fautores, libros ipsorum legentes, tenentes, aut imprimentes; atque in schismaticos.

Secunda in appellantes ad futurum Concilium, ac eorum fautores.

Tertia, in Piratas, & eorum receptatores, atque fautores.

Quarta, in eos, qui naufragorum Christianorum cujuscumque generis bona etiam in littoribus inventa surripiunt.

Quinta, in imponentes nova pedagia & gabellas, vel augentes.

Sexta, in falsificantes litteras Apostolicas, aut Supplicationes à quocunque auctoritatem habente signatas, aut falsò fabricantes litteras Apostolicas.

Septima, in deferentes arma, aut alia usui bellico idonea ad Turcas, aut alios Christiani nominis inimicos: vel ad Christianæ reipub. statum pertinentia item in damnum Christianorum annunciantes.

Octava, in impediendes eos, qui victualia, & alia necessaria ad Romanam Curiam convehunt.

V

Nona,

de
cin

eo
gia